

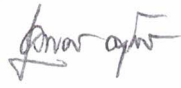
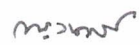

โรงพยาบาลหนองคาย

ระเบียบปฏิบัติ

เลขที่ NK-HP-IC-007

เอกสารควบคุม

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบ
ที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ

	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ	วัน เดือน ปี
จัดเตรียมโดย	นางสาวเอมอร อุดลโกคาธร		- 1 เม.ย. 2567
ทบทวนโดย	แพทย์หญิงกาญจนาภรณ์ ถกลกิจสกุล		- 1 เม.ย. 2567
อนุมัติโดย	นายแพทย์สมศักดิ์ ประภูณาวัตร		- 1 เม.ย. 2567

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 2/12
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้ ๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗	
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

ตารางการแก้ไข

แก้ไขครั้งที่ (วันที่บังคับใช้)	รายละเอียดที่แก้ไข/เหตุผลที่แก้ไข	จัดเตรียมโดย	ทบทวนโดย	อนุมัติโดย
แก้ไขครั้งที่-0 (27 ก.พ. 2545)	ออกฉบับใหม่ครั้งแรก	ธีรากร	กัณฑ์มา	นพ.นฤพนธ์
แก้ไขครั้งที่-1 (15 ก.ค. 2547)	รายละเอียดที่แก้ไข : ขั้นตอนการดูแลเสมหะและการดูแล ผู้ป่วยขณะใช้เครื่องช่วยหายใจ เหตุผลที่แก้ไข : เนื่องจากแนวทางปฏิบัติเดิม บางประการไม่ชัดเจน ทำให้แต่ละ หน่วยงานนำไปปฏิบัติไม่ได้	กัณฑ์มา	นพ.นฤพนธ์	นพ.ถาวร
แก้ไขครั้งที่-2 (20 ก.พ.2552)	รายละเอียดที่แก้ไข : ขั้นตอนการปฏิบัติ เหตุผลที่แก้ไข : ปรับรูปแบบแนวทางปฏิบัติให้ ทันสมัย ชัดเจน เข้าใจง่าย และ กำหนดแบบแผนการติดเชื้ที่ เป็นปัจจุบัน	กัณฑ์มา	นพ.นฤพนธ์	นพ.กิตติศักดิ์
แก้ไขครั้งที่-3 (9 ก.ค.2557)	รายละเอียดที่แก้ไข : ขั้นตอนการปฏิบัติ ข้อบ่งชี้และ วิธีการดูแลเสมหะ การให้อาหารทาง สายยาง การดูแลและระยะเวลาการ เปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องช่วยหายใจ เหตุผลที่แก้ไข : ปรับรูปแบบแนวทางปฏิบัติให้ ทันสมัย ชัดเจน เข้าใจง่าย และ กำหนดการดูแลและระยะเวลาการ เปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องช่วยหายใจที่ เป็นปัจจุบัน	เอมอร	นพ.นฤพนธ์	นพ.กิตติศักดิ์

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 3/12
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้ 01 เม.ย. ๒๕๖๗	
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

ตารางการแก้ไข

แก้ไขครั้งที่ (วันที่บังคับใช้)	รายละเอียดที่แก้ไข/เหตุผลที่แก้ไข	จัดเตรียมโดย	ทบทวนโดย	อนุมัติโดย
แก้ไขครั้งที่-4 (9 ม.ค. 2560)	รายละเอียดที่แก้ไข : ปรับเปลี่ยนคำจำกัดความ การวินิจฉัย VAP หลังจากถอดเครื่องช่วยหายใจจากเดิมภายใน 48 ชม. เป็นไม่เกิน 2 วันปฏิทิน เหตุผลที่แก้ไข : ให้เป็นไปตามเกณฑ์การวินิจฉัย VAP ของ US-CDC ปี 2016	เอมอร	นพ.นฤพนธ์	นพ.ศุภชัย
แก้ไขครั้งที่-5 (1 เม.ย. 2567)	รายละเอียดที่แก้ไข : ขั้นตอนการปฏิบัติ เหตุผลที่แก้ไข : ปรับรูปแบบแนวทางปฏิบัติให้ทันสมัย ชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นปัจจุบัน	เอมอร	พญ.กาญจนาภรณ์	นพ.สมศักดิ์

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 4/12
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ โรงพยาบาลหนองคาย ในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 1.2 เพื่อให้ผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจทุกคนได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยจากการติดเชื้อในโรงพยาบาล

2. นโยบาย

ผู้ป่วยทุกรายที่ใช้เครื่องช่วยหายใจได้รับการดูแลตามแนวทางที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัยจากการติดเชื้อในโรงพยาบาล

3. ขอบเขต

ผู้ป่วยทุกรายที่ใช้เครื่องช่วยหายใจในโรงพยาบาลหนองคาย

4. คำจำกัดความ

ปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ (Ventilator associated pneumonia : VAP) หมายถึง ผู้ป่วยที่มีภาวะปอดอักเสบ หลังจากผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและใช้เครื่องช่วยหายใจตั้งแต่ 2 วันปฏิทินขึ้นไปหรือถอดเครื่องช่วยหายใจไม่เกิน 2 วันปฏิทินซึ่งสามารถประเมินได้ด้วยเกณฑ์การประเมินปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ของศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกา (Centers for Disease Control and Prevention : CDC)

5. ผู้รับผิดชอบ

5.1 แพทย์เจ้าของไข้ รับผิดชอบ ในการตรวจรักษา ให้คำอธิบายแก่ผู้ป่วยและญาติ ถึงความจำเป็นในการใช้เครื่องช่วยหายใจ ตลอดจนดูแลรักษากระทั่งผู้ป่วยพร้อมจำหน่าย

5.2 ทีมพยาบาล รับผิดชอบ ในการประเมิน วางแผนให้การพยาบาลที่สอดคล้องกับแผนการรักษา รวมถึงการเฝ้าระวังอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้น บันทึกข้อมูลทางการพยาบาล และรายงานหัวหน้าเวร/แพทย์ เมื่อพบอาการผิดปกติ

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 5/12
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	01 เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

6. ขั้นตอนการปฏิบัติ

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
1. การปฏิบัติทั่วไป	1. การจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อม 1.1 เว้นระยะห่างระหว่างเตียงของผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจอย่างน้อยเพียงพอในการจัดวางเครื่องมือต่างๆ 1.2 มีอ่างล้างมือ สบู่ สบู่เหลวมาเชื้อและผ้าเช็ดมือเพียงพอ 1.3 มี Alcohol hand rub ประจำเตียงผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจทุกเตียง 2. การทำความสะอาดมือ (Hand hygiene) 2.1 ทำความสะอาดมือก่อนและหลังปฏิบัติแต่ละกิจกรรมกับผู้ป่วยอย่างถูกต้อง 2.2 ข้อบ่งชี้ในการทำมาความสะอาดมือ - ก่อนและหลังสัมผัสตัวผู้ป่วย - ก่อนสวมถุงมือและหลังถอดถุงมือทุกครั้ง - ก่อนสัมผัสอุปกรณ์ที่จะสอดใส่เข้าร่างกายผู้ป่วย - หลังสัมผัสเลือด สารคัดหลั่ง สารน้ำและสิ่งขับถ่ายผู้ป่วย - เมื่อเปลี่ยนกิจกรรมในระหว่างการดูแลผู้ป่วย - หลังสัมผัสสิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ใช้แล้วกับผู้ป่วย - เมื่อมือเปื้อนหรือสงสัยว่าอาจมีการปนเปื้อน 3. การจัดท่านอน - จัดให้ผู้ป่วยนอนศีรษะสูง 30-45 องศา กรณีที่ไม่มีข้อห้ามทางการแพทย์ เพื่อป้องกันการสำลัก - พลิกตัวผู้ป่วยอย่างน้อยทุก 2 ชั่วโมง 4. การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกายส่วนบุคคล 4.1 การใส่ท่อหลอดลมคอ : mask แว่นตาหรือ face shield ถุงมือsterile เลือกลวม 4.2 การเจาะคอ : หมวกคลุมผม mask แว่นตา ถุงมือsterile เลือกลวม 4.3 การดูดเสมหะ : mask แว่นตา ถุงมือsterile 4.4 การทำความสะอาดช่องปาก (oral care) : mask ถุงมือสะอาด

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 6/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	01 เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
2. การใส่ท่อหลอดลมคอ	1. ทำความสะอาดมือวิธี Hygienic hand washing ก่อนและหลังการใส่และดูแลท่อหลอดลมคอ 2. สวมอุปกรณ์ป้องกันร่างกายอย่างถูกต้อง เหมาะสม 3. ยึดหลัก Aseptic technique 4. ควรใส่ท่อหลอดลมคอผ่านทางปากมากกว่าทางจมูกเว้นแต่มีข้อห้ามเนื่องจากสถานะของผู้ป่วย 5. บันทึกตำแหน่งของท่อหลอดลมคอในรูปแบบบันทึกและตรวจสอบตำแหน่งทุกครั้งที่มีผู้ป่วยมีการเคลื่อนไหวหรือพลิกตัว 6. ก่อนถอดท่อหลอดลมคอต้องคลุมเสมหะทั้งในในช่องปากและท่อหลอดลมคอ ก่อนคลุมออกจาก cuff เพื่อป้องกันการสำลัก
3. การเจาะคอ	1. ควรทำในห้องผ่าตัด 2. ทำความสะอาดมือวิธี Surgical hand washing ก่อนการเจาะคอ 3. ทำความสะอาดมือวิธี Hygienic hand washing หลังการเจาะคอ 4. ทำความสะอาดมือวิธี Hygienic hand washing ก่อนและหลังการดูแลแผลเจาะคอ 5. สวมอุปกรณ์ป้องกันร่างกายอย่างถูกต้อง เหมาะสม 6. ยึดหลัก Aseptic technique
4. การดูแลผู้ป่วยใส่ท่อหลอดลมคอ หรือท่อเจาะคอ	1. ล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังดูแลระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย 2. ในผู้ป่วยรายเดียวกันต้องล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังสัมผัสตำแหน่งอื่นของร่างกาย ก่อนที่จะดูแลระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย 3. เปลี่ยนพลาสติกและตำแหน่งที่ยึดติดท่อหลอดลมคอ เพื่อป้องกันการกดทับของเนื้อเยื่อที่ปาก วันละ 1 ครั้ง 4. กรณีใส่ท่อเจาะคอ 4.1 ทำความสะอาดแผลเจาะคออย่างน้อยวันละ 1 ครั้งและเมื่อเปื้อน 4.2 ทำความสะอาดท่อชั้นในของท่อเจาะคอ อย่างน้อยวันละ 1 ครั้งและเมื่อสกปรก 5. ตรวจสอบวัด cuff pressure อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และปรับ cuff pressure ให้มีค่า 20-30 cm.H₂O 6. พลิกตัวผู้ป่วยอย่างน้อยทุก 2 ชั่วโมง

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 7/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
	7. ระมัดระวังการเลื่อนหลุดของท่อหลอดลมคอและท่อเจาะคอเพื่อป้องกันการใส่ท่อซ้ำ
5. การดูแลเสมหะ	1. ดูแลเสมหะเมื่อมีข้อบ่งชี้ 1.1 หลังจากเจาะคอใหม่ๆ 1.2 เมื่อมีเสมหะปริมาณมาก 1.3 ผู้ป่วยขอให้ดูแลเสมหะ 1.4 ผู้ป่วยมีอาการ ไอ หายใจลำบาก ได้ยินเสียงเสมหะครีคราค 1.5 ก่อนถอดท่อช่วยหายใจออก (ก่อนทำการดูดลมออกจาก cuff) 1.6 ก่อนให้อาหารทางสายยาง 1.7 ก่อนพลิกตัวหรือจัดทำผู้ป่วยใหม่ 2. เตรียมอุปกรณ์ 2.1 เครื่องดูดและขวดรองรับเสมหะ การตั้งแรงดูดเสมหะ - ผู้ใหญ่ 160-180 mmHg - เด็กโต 90- 120 mmHg - เด็กเล็ก 50-90 mmHg 2.2 สายดูดเสมหะ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางภายนอกไม่เกินครึ่งหนึ่งของขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อหลอดลมคอหรือท่อเจาะคอ 2.3 ขวดรองรับเสมหะใช้ดูดเสมหะจนระดับน้ำถึงขีดที่กำหนด แล้วให้เตส่าน้ำทิ้ง ล้างทำความสะอาดขวดด้วยสารขัดล้างให้สะอาดก่อนใช้ต่อไป กรณีที่สารน้ำจากการดูดเสมหะมีน้อยให้เตส่าน้ำทิ้งและล้างทำความสะอาดด้วยสารขัดล้างทุก 8 ชั่วโมง 3. การดูแลเสมหะ 3.1 ประเมินอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยที่บ่งชี้ว่าผู้ป่วยต้องการ การดูแลเสมหะ ไม่ดูแลเสมหะตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เช่น ทุก 2 ชั่วโมง 3.2 บอกผู้ป่วยก่อนดูดเสมหะทุกครั้ง 3.3 จัดให้ผู้ป่วยนอนหงาย ศีรษะสูง 30-45 องศา เพื่อให้หลอดลมอยู่ในแนวตรง ผู้ป่วยสามารถใช้กล้ามเนื้อในการหายใจได้เต็มที่ สามารถไอได้ดีและลดความเสี่ยงจากการสำลัก 3.4 พิจารณาดูดเสมหะในช่องปากก่อนดูดเสมหะในท่อช่วยหายใจ

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 8/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
	3.5 ในการดูแลหะทุกครั้งให้มีผู้ปฏิบัติและผู้ช่วยอีก 1 คน 3.6 ทำความสะอาดมือวิธี Hygienic hand washing หรือถูมือด้วย Alcohol hand rub ก่อนและหลังการดูแลหะ 3.7 สวมอุปกรณ์ป้องกันร่างกาย คือ mask แว่นตา และถุงมือsterile 3.8 ผู้ช่วยปฏิบัติเช็ดข้อต่อต่างๆด้วย 70% Alcohol ก่อนและหลังปลดข้อต่อของเครื่องช่วยหายใจ โดยใช้สำลีแต่ละก่อนเช็ด ดังนี้ - เช็ดด้านนอกของข้อต่อก่อนปลดสายเครื่องช่วยหายใจ - เช็ดด้านนอกของข้อต่อท่อหลอดลมคอของผู้ป่วย - เช็ดด้านในของข้อต่อเครื่องช่วยหายใจ - เช็ดด้านในของข้อต่อ Ambu bag 3.9 ผู้ปฏิบัติเปิดเครื่องดูแลหะด้วยมือข้างที่ไม่ถนัด และใช้มือข้างที่ถนัด จับสายดูแลหะและดูแลหะด้วย Aseptic technique กรณีเด็กเล็ก อาจใช้ forceps จับสายดูแลหะได้ 3.10 สอดสายดูแลหะเข้าท่อหลอดลมคอจนผู้ป่วยเริ่มไอ ในผู้ใหญ่ ลึกไม่เกิน 15-20 ซม. จากปากท่อ 3.11 อุดรูที่เหลือของท่อตัว Y เพื่อให้เกิดแรงดูด 3.12 ดูแลหะอย่างนุ่มนวลเพื่อลดการบาดเจ็บและลดการติดเชื้อ 3.13 ระยะเวลาในการดูแลหะแต่ละครั้ง ในผู้ใหญ่ไม่เกิน 10-15 วินาที ในเด็ก 5 วินาที และให้ผู้ป่วยพักหายใจ 1 นาทีก่อนดูแลหะครั้งต่อไป 3.14 ไม่ควรหยอดน้ำเกลือปราศจากเชื้อเพื่อให้เสมหะอ่อนตัว เพราะเป็นการเพิ่มปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อ หากจำเป็นให้ใช้แบบบรรจุในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียว โดยในผู้ใหญ่ใช้ปริมาณ 2-5 cc. ในเด็กโต ใช้ปริมาณ 0.5-1 cc. และในเด็กเล็กใช้ปริมาณ 0.5 cc. ไม่ใช้น้ำที่ฉีดจาก Syringe 3.15 หลังดูแลหะแล้ว หากมีน้ำลายหรือเสมหะในช่องปากให้เปลี่ยน สายดูแลหะอันใหม่ 3.16 ก่อนและหลังการดูแลหะให้ออกซิเจนความเข้มข้น 100 % กรณีที่เครื่องช่วยหายใจมี mode การทำงานนั้นให้เลือก หากไม่มีต้องบีบ ambu bag ที่ต่อกับออกซิเจน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับออกซิเจนเพียงพอ

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 9/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	0๑ เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
	3.17 ควบน้ำประปาผ่านเพื่อล้างสาย ปิดเครื่อง ปลดสายดูดเสมหะทิ้งในถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิดมิดชิด 3.18 ถอดถุงมือและล้างมือวิธี Hygienic hand washing
6. การดูแลความสะอาดช่องปาก (oral care)	1. ทำความสะอาดมือวิธี Hygienic hand washing หรือถูมือด้วย Alcohol hand rub ก่อนและหลังการทำความสะอาดช่องปาก 2. จัดทำนอนให้ผู้ป่วยนอนศีรษะสูง 30-45 องศา ตะแคงหน้าด้านใดด้านหนึ่งขณะทำความสะอาดในช่องปากเพื่อป้องกันการสำลัก 3. แปรงฟันหรือทำความสะอาดช่องปาก อย่างน้อยวันละ 4 ครั้ง โดยใช้ 0.12 % Chlohexidine oral rinse ถ้าไม่มีข้อห้าม เช่น แผล CHG, oral ulcer, mucositis หากแปรงฟันให้มีผู้ปฏิบัติและผู้ช่วยอีก 1 คน และต้องระมัดระวังการสำลัก ควรใช้สายดูดเสมหะหรือ Saliva tube ควบน้ำลายและน้ำที่ใช้แปรงฟันออกให้หมด
7. การให้อาหารทางสายยาง (enteral feeding)	1. จัดทำนอนศีรษะสูง 30-45 องศา กรณีไม่มีข้อห้ามทางการแพทย์ 2. ทำความสะอาดมือวิธี Normal hand washing ก่อนและหลังการให้อาหารทางสายยางทุกครั้ง 3. ดูดเสมหะก่อนให้อาหารทางสายยาง 4. ทดสอบว่าสายยางให้อาหารอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องและประเมินปริมาณอาหารที่ค้างก่อนให้อาหารทุกครั้ง หากมีอาหารค้างมากกว่า 50 มิลลิลิตร ให้ใส่กลับ และประเมินซ้ำอีก 1 ชั่วโมง ถ้าพบว่าผู้ป่วยยังคงมีอาหารเหลือค้างในกระเพาะอาหารมากกว่า 50 มิลลิลิตร ในชั่วโมงที่สอง ให้รายงานแพทย์ 5. ปลอ่ยให้อาหารไหลลงสู่กระเพาะอาหารช้าๆ 6. หากผู้ป่วยไอระหว่างให้อาหาร หยุดให้อาหารจนกว่าผู้ป่วยจะหยุดไอ 7. หลังให้อาหารทางสายยางควรให้น้ำแก่ผู้ป่วย ผู้ใหญ่ควรได้รับน้ำตามประมาณ 50 มิลลิลิตร ในเด็ก 5-10 มิลลิลิตร 8. ให้ผู้ป่วยนอนศีรษะสูงอย่างน้อย 2 ชั่วโมง หลังให้อาหาร 9. หลีกเลี่ยงการดูดเสมหะอย่างน้อย 1 ชั่วโมง หลังให้อาหาร 10. ปิดปลายสายยางหลังให้อาหารเสร็จทุกครั้ง 11. ถอดสายยางให้อาหารออกโดยเร็วที่สุดเมื่อไม่จำเป็น

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 10/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้ ๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗	
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
8. ป้องกันการสูดสำลักของผู้ป่วย	หากไม่มีข้อห้ามทางการแพทย์ พิจารณาใช้ noninvasive ventilation เช่น Facial mask หรือ Nose mask แทนการใส่ท่อช่วยหายใจให้ผู้ป่วย หรือในกระบวนการหย่าเครื่องช่วยหายใจเพื่อลดความจำเป็น และระยะเวลาในการใส่ท่อช่วยหายใจ ทันทีที่ไม่มีข้อบ่งชี้ในการใส่อุปกรณ์ต่างๆ ควรถอดออกจากผู้ป่วย ได้แก่ ท่อหลอดลมคอหรือท่อเจาะคอ สายยางให้อาหาร จัดท่านอนศีรษะสูง 30-45 องศา กรณีไม่มีข้อห้ามทางการแพทย์ ระมัดระวังไม่ให้ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด หลีกเลี่ยงการใส่ท่อช่วยหายใจซ้ำ ก่อนถอดท่อหลอดลมคอหรือก่อนขยับท่อหลอดลมคอต้องดูดเสมหะทั้งในปากและในท่อหลอดลมคอ ก่อนดูดลมออกจาก cuff ทุกครั้ง ตรวจดูตำแหน่งที่ถูกค้ำของสายยางก่อนให้อาหารทุกครั้ง
9. การหย่าเครื่องช่วยหายใจ (weaning)	ถอดเครื่องช่วยหายใจและท่อหลอดลมออกให้เร็วที่สุด ตามข้อบ่งชี้ทางคลินิก ดังนี้ - สาเหตุของ respiratory failure ได้รับการแก้ไขดีขึ้นแล้ว - มี oxygenation ที่เพียงพอ - ไม่มีปัญหาในระบบไหลเวียนโลหิต และไม่ได้ยา vasopressors หรือได้ยาในปริมาณเพียงเล็กน้อย - เริ่มหายใจเองได้ ทดสอบ spontaneous breathing ร่วมกับเฝ้าระวังอาการทางคลินิก ผู้ป่วยที่ผ่านการทดสอบควรพิจารณาถอดท่อหลอดลมออก ผู้ป่วยที่ไม่ผ่าน ควรใช้เครื่องช่วยหายใจต่อ โดยเลือก mode ที่เหมาะสมให้ผู้ป่วยสบายและได้พักกล้ามเนื้อหายใจ
10. การเฝ้าระวังปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ	เฝ้าระวังและบันทึกอาการการเกิดปอดอักเสบในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจทุกรายใน nurse's note การวินิจฉัยปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ใช้เกณฑ์การวินิจฉัยของศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกา (Centers for Disease Control and Prevention : CDC) รายงานผลการเฝ้าระวังด้วยแบบเฝ้าระวังการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 11/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

กระบวนการ	แนวทางปฏิบัติ
	ของโรงพยาบาลหนองคาย (เอกสารแนบ 1)
11. การดูแลอุปกรณ์เครื่องช่วยหายใจ	ล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังสัมผัสอุปกรณ์เครื่องช่วยหายใจ (ventilator circuits) เปลี่ยน ventilator circuits ทุก 7 วัน และเมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี วิธีทำความสะอาด การทำลายเชื้อและระยะเวลาในการเปลี่ยนอุปกรณ์อื่นๆที่เกี่ยวกับการหายใจ ดูรายละเอียดตามเอกสารแนบ 2 เติมน้ำในเครื่องทำความชื้น (humidifier) หรือเครื่องทำฝอยละออง (nebulizer) ทุก 8 ชม. ด้วยน้ำกลั่นปราศจากเชื้อที่เปิดใช้แล้วไม่เกิน 24 ชม. ถ้าเป็นเครื่องสมัยใหม่ต่อกับขวดน้ำแบบระบบปิด ไม่ต้องเปลี่ยน ควรเผื่อระวังและเทน้ำที่ตกค้างใน ventilator circuits ออกอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะก่อนเปลี่ยนทำผู้ป่วยทุกครั้ง โดยใช้เทคนิคปราศจากเชื้อในการเทน้ำออกและระมัดระวังมิให้น้ำไหลเข้าสู่ผู้ป่วย ยาพ่นเป็นฝอยละอองต้องปราศจากเชื้อ ควรเลือกผลิตภัณฑ์ชนิดที่ใช้ครั้งเดียว สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลายครั้งให้ใช้ซ้ำได้ตามคำแนะนำของผู้ผลิต ใช้ Ambu bag 1 อัน ต่อผู้ป่วย 1 คน และควรเปลี่ยนอันใหม่เมื่อสกปรก แขวน Ambu bag ในที่สะอาด ห้ามวางบนเตียงผู้ป่วย

7. ดัชนีชี้วัด

- อัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาลของปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ

8. เอกสารอ้างอิง

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันบำราศนราดูร กรมควบคุมโรค โดยโครงการการป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจในโครงการเพิ่มความปลอดภัยในการบริการ (Clean Care is Safer Care).(2552). **แนวทางปฏิบัติการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ F	หน้า 12/13
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : NK-HP-IC-007	วันที่บังคับใช้	๐๑ เม.ย. ๒๕๖๗
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ		

โครงการ การประยุกต์ใช้วิธี Collaborative Quality Improvement ในการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ. (2552). **แนวทางการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ.** เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

วันดี ศรีเรืองรัตน์. (2556). **การพัฒนาและประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วย หอผู้ป่วยหนักทั่วไป โรงพยาบาลหาดใหญ่.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สถาบันบำราศนราดูร กรมควบคุมโรค, สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และชมรมควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลแห่งประเทศไทย. (2551). **แนวทางปฏิบัติในการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ.**

สถาบันบำราศนราดูร กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.(2556). **คู่มือปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล.** โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)(สรพ.).(Version 09/2558 ประจำปีงบประมาณ 2559).**เอกสารประกอบโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเปรียบเทียบวัดระดับคุณภาพโรงพยาบาล (Thailand Hospital Indicator Project : THIP).**

สถาบันบำราศนราดูร กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.(2563). **แนวปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล.** สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนดี้ไซด์.

Dudeck, MA., Weiner, LM., Allen-Bridson, K., et.al. National Healthcare Safety Network (NHSN) Report, Data Summary for 2012, “Device-associated Module”. *American Journal of Infection Control* 41 : (2013) : 1148-66.

Centers for Disease Control and Prevention. Guidelines for preventing health-care-associated pneumonia,2003:recommendations of CDC and the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee. *MMWR* 2004;53(No. RR-3).

Centers for Disease Control and Prevention. Device-associated Module VAE, January 2016.

9. เอกสารแนบ

เอกสารแนบ 1 ตาราง การทำความสะอาด การทำลายเชื้อและระยะเวลาในการเปลี่ยนอุปกรณ์เกี่ยวกับการหายใจ

เอกสารแนบ 2 แบบเฝ้าระวังการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจของโรงพยาบาลหนองคาย

ตาราง การทำความสะอาด การทำลายเชื้อและระยะเวลาในการเปลี่ยนอุปกรณ์เกี่ยวกับการหายใจ

อุปกรณ์	การทำความสะอาด การทำลายเชื้อ	ระยะเวลาในการเปลี่ยน
Ventilator circuits	-ส่งทำลายเชื้อที่ศูนย์เครื่องช่วยหายใจ ด้วยวิธีอบแก๊ส	ทุก 7 วัน และ เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี
Oxygen cannula High flow nasal cannula	-เช็ดทำความสะอาดภายนอกทุกวัน ด้วยสำลีชุบ 70% Alcohol -เมื่อจะใช้ในผู้ป่วยรายใหม่ให้ส่งทำลายเชื้อ ที่ศูนย์จ่ายกลางด้วยวิธีอบความร้อน	เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี
Oxygen mask	-เช็ดทำความสะอาดภายนอกทุกวัน ด้วยสำลีชุบ 70% Alcohol -เมื่อจะใช้ในผู้ป่วยรายใหม่ให้ส่งทำลายเชื้อ ที่ศูนย์จ่ายกลางด้วยวิธีอบแก๊ส	เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี
Oxygen mask c bag	-เช็ดทำความสะอาดภายนอกทุกวัน ด้วยสำลีชุบ 70% Alcohol	เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี ให้ทิ้งลงในขยะติดเชื้อ
Oxygen T- piece พร้อม Wall humidifier (กระป๋องน้ำ O ₂)	-ส่งทำลายเชื้อที่ศูนย์จ่ายกลางด้วยวิธีอบแก๊ส	ทุกวัน
Set พันยา	-ส่งทำลายเชื้อที่ศูนย์จ่ายกลางด้วยวิธีอบแก๊ส	ทุกวัน
Anesthetic circuits	-ส่งทำลายเชื้อที่ศูนย์จ่ายกลางด้วยวิธีอบแก๊ส	ทุกวัน
Oxygen box	-เช็ดทำความสะอาดทุกวันด้วยผ้าชุบน้ำผสม ผงซักฟอกและเช็ดตามด้วยผ้าชุบน้ำสะอาด	-
Wall humidifier (กระป๋องน้ำ O ₂)	-ล้างทำความสะอาดทุกวันด้วยสารขัดล้าง -เมื่อจะใช้ในผู้ป่วยรายใหม่ให้ส่งทำลายเชื้อ ที่ศูนย์จ่ายกลางด้วยวิธีอบแก๊ส	เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี
Disposable Bubble Humidifier (กระป๋องน้ำ O ₂ Disposable)	-ใช้สำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย เปลี่ยนขวดใหม่ สำหรับผู้ป่วยรายใหม่	เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี
Ambu bag	-เมื่อจะใช้ในผู้ป่วยรายใหม่ให้ส่งทำลายเชื้อ ที่ศูนย์เครื่องช่วยหายใจด้วยวิธีอบแก๊ส	เมื่อสกปรกหรือทำงานได้ไม่ดี
ขวดรองรับเสมหะ	-ล้างทำความสะอาดด้วยสารขัดล้างทุกเวร	-

C อาการและอาการแสดง 2

- เริ่มมีเสมหะเป็นหนอง หรือลักษณะเสมหะเปลี่ยนไป หรือมีเสมหะมากขึ้น หรือต้องดูดเสมหะบ่อยขึ้น
- เริ่มมีอาการไอหรือไอรุนแรง หรือมีภาวะหายใจลำบากหรือหายใจเร็ว
- พบ rale หรือ bronchial breath sound
- Worsening gas exchange [O_2 desats หรือ $\uparrow O_2$ req. หรือ \uparrow Ventilation demand]

D Lab 1

- เพาะเชื้อในเลือดพบเชื้อซึ่งไม่สัมพันธ์กับการติดเชื้อที่ตำแหน่งอื่น
- พบเชื้อจากการตรวจเพาะเชื้อน้ำเยื่อหุ้มปอด
- ผลการตรวจHistopathology พบข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้
 - Abscess formation or foci of Consolidation with intense PMN accumulation in bronchioles and alveoli
 - Positive Quantitative culture of lung parenchyma
 - Evidence of lung parenchyma invasion by fungi hyphae or Pseudo hyphae

E Lab 2

- เพาะเชื้อสารคัดหลั่งจากระบบทางเดินหายใจพบเชื้อไวรัสหรือ Chlamydia
- พบAg หรือ Ab ของเชื้อไวรัสจากสารคัดหลั่งจากระบบทางเดินหายใจ
- พบAg หรือ IgG เพิ่มขึ้น 4 เท่า จากการตรวจซีรัม 2 ครั้ง
- พบเชื้อ Chlamydia หรือ Mycoplasma จากการตรวจด้วยวิธี PCR
- Positive micro-IF test for Chlamydia
- เพาะเชื้อหรือตรวจด้วยวิธี micro-IF สารคัดหลั่งหรือเนื้อเยื่อจากระบบทางเดินหายใจพบLegionella spp.
- ตรวจพบ Legionella pneumophila serogroup 1 Ag ในปัสสาวะ จากการตรวจด้วยวิธี RIA หรือ EIA
- พบ Ab ต่อเชื้อ Legionella pneumonia เพิ่มขึ้น 4 เท่า จนถึง $\geq 1:128$ ในซีรัมซึ่งเก็บในระยะ acute และ convalescent ซึ่งตรวจด้วย IFA

F Ventilator

- Pneumonia เกิดหลังจากผู้ป่วยได้รับเครื่องช่วยหายใจนานกว่า 2 วันปฏิทิน (โดยนับวันที่ใส่คือวันที่1)
- Pneumonia เกิดภายใน 2 วันปฏิทิน หลังจากถอดเครื่องช่วยหายใจ (โดยนับวันที่ถอดคือวันที่1)

G. Superinfection

- มีอาการ Pneumonia เกิดขึ้นใหม่จากเชื้อตัวเดิม หรือ เชื้อตัวใหม่

ใช้เกณฑ์การวินิจฉัย PNEU.

- 1A+1B+2C
- 1A+1B+1C+1D
- 1A+1B+1C+1E

ใช้เกณฑ์การวินิจฉัย VAP

- Pneumonia + 1 F
- Pneumonia + 1 F + 1 G

ลงชื่อผู้สรุป.....